

ظهور یک پدیده کارگردانی در سینمای ایران

به سینمای ایران معرفی شدند. ماجرای ساخت نخستین فیلم این کارگردان برجسته سینمای ایران بانام بازگشت، که در سال ۱۳۳۱ تولید و در ۹ آبان ۱۳۳۲ به نمایش همگانی درآمد از آنجایی آغاز شد که سانسار خاجلطوریان، تهیه‌کننده سینمانمایشی که سه‌وئل به روی صحنه برده بود را دید و جذب نوع کار و به خصوص نورپردازی صحنه آن شد و از او خواست فیلم بسازد فیلمی که آغازگر فعالیت سینمایی خاجیکیان به‌شمار می‌آید.

خاجیکیان پیش از فعالیت در سینما، در سال ۱۳۲۴ داستانی به نام برده‌های خاکستری در روزنامه آلیک به چاپ رسیده بود و در آن زمان نمی‌دانست شاید روزی این داستان بتواند دستمایه‌ای برای نمایشنامه‌اش باشد و یابعد ساخت دومین فیلمش دختری از شیراز، شود. البته پیش از این نام آن عایشه بود، اما به دلیل مخالفت اداره سانسور بانام

عایشه، خاجیکیان عنوان دختری از شیراز، را برای آن برگزید. نام فیلم هرچقدر هم تغییر می‌کرد در ماهیت فیلم نقشی نداشت چرا که قدرت داستان پر داری، این فیلم را با استقبال تماشاگران روبرو کرد و تاجایی که مورد توجه اهالی نقد نیز قرار گرفت. بانمایش فیلم دختری از شیراز، سینمای ایران باب تازه‌ای از فیلم‌سازی را مقابل خود دید. تاجایی که مظهر افشار در شماره سوم بیک سینما در تاریخ ۱۸ خرداد ماه ۱۳۳۳، «ظهور کارگردان

واقعی در سینمای ایران» را تبریک گفت. خاجیکیان برای خلق سومین اثر خود به سراغ نمایشنامه سارا که خود نوشته بود، رفت و فیلم چهارراه حوادث، را بر اساس داستان آن کارگردانی کرد. این فیلم از ۲۹ لغتند ۱۳۳۳ به مدت ۶۶ شب در پنج سینمای هما، دیانارویال، ونوس و میا یک نمایش داده شد. فیلمی که در نخستین فستیوال سینمایی ایران جوایز بهترین کارگردانی و بهترین بازیگر مرد برای آرمان هوسپیان، را به دست آورد، اثری که به‌عنوان پر فروش‌ترین فیلم سال و همچنین نخستین فیلم پلیسی سینمای ایران در سئتمه سینمایی ایران به ثبت رسید، سه‌وئل پس از پیروزی انقلاب، چند سالی فعالیت نداشت تا این که با ساخت فیلم عقاب‌ها بازگشتی قدرتمند به سینما را تجربه کرد. فیلم عقاب‌ها شناخته‌شده‌ترین فیلم پس از انقلاب از این کارگردان است که نوشته محمد رضا یوسفی بود و بر پایه رویداد واقعی نجات خلیبان ایرانی به نام بدالله شریفی را به وسیله کرمای عراقی و انتقال او به ایران بابازی سعید راه، جمشید هاشم‌پور، زری برهنه، شهاب‌عسگری و رضارویگری ساخته شد. عقاب‌ها از نخستین و جدی‌ترین فیلم‌ها در حوزه جنگ ایران و عراق است که تابستان سال ۱۳۶۳ فیلمبرداری و تولید آن به سر انجام رسید و در سال ۱۳۶۴ رولبه برده نقره‌ای سینمافروش و در مجموع سال‌های ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۹، به فروشی معادل ۷۳ میلیون و ۸۶۲ هزار تومان (معادل ۳۳ میلیارد تومان در سال ۱۳۹۹) از ۸۶ میلیون تماشاگر، به پر مخاطب‌ترین فیلم تاریخ سینمای ایران تبدیل و یکی از برترین کارهای سینمای دفاع مقدس لقب گرفت. آکران این فیلم تا سال ۱۳۸۵ و استقبال مخاطبان از آن نشان از جذابیت فیلمی دارد که علاوه بر مؤلفه‌هایی چون موسیقی، کارگردانی و بازی‌های خوب، فیلمنامه آن که از مزیت قصه‌گویی بر خوردار بود، دانست و این که معمولاً سینمای جنگ جز و ژانرهای مورد توجه تماشاگر در سر دنیست به خصوص تماشاگر ایرانی که با قصه‌های قهرمانانه، ارتباط بسیار خوبی برقرار می‌کند، و اما این کارگردان خوش فکر فراز و نشیب‌های زیادی را در سینمای ایران تجربه کرد و در سال‌های آخر عمر خود دچار بیماری آلزایمر شد و به مدت دو ماه در بیمارستان بستری بود. امروز سی ام مهر ماه سلگرد روزیست که سام‌وئل، کارگردان سینمای دلهره و هیچکاک سینمای ایران با دوستان و علاقه‌مندانش وداع کرد، اوساعت ۲ بعد از ظهر روز دوشنبه ۳۰ مهرماه سال ۱۳۸۰، در سن ۷۸ سالگی در گذشت.

امیر افشار فتوحی - ۲۹ مهر ماه آبستن حوادث و رویدادهای مهمی از جمله تصویب قرار داد نفت با کنسرسیوم در مجلس شورای ملی با ۵ رأی مخالف به سال ۱۳۳۳ شمسی است و البته تظاهرات ضد سلطنتی دانشجویان در دانشگاه‌های تهران و ملی (دانشگاه شهید بهشتی کنونی)، تحصن علمای حوزه علمیه قم در مدرسه خان، برای اعتراض به فاجعه مسجد جامع کرمان و اعتصاب کارکنان وزارت کشور و پالایشگاه نفت تهران و بلیک ایران و انگلیس در سال ۱۳۵۷ شمسی از رویدادهای دیگر این روز است.

اما پیشتر از حوادثی که در تاریخ این روز به ثبت رسیده، ۲۹ مهر ۱۳۰۲ نیز روز بلشکوهی برای آرسن است. پدری دانش‌آموخته زبان و ادبیات از دانشگاه خابرت ترکیه که در نخستین جمهوری ارمنستان به نمایندگی مجلس رسیدن ولی با آغاز انقلاب اکتبر روسیه به ایران مهاجرت و در شهر تبریز زندگی جدیدی را به دور از هیله‌های سیاست شروع و برای امر معاش خرید و فروش قلی ایرانی را به عنوان شغل برگزید. آرسن شاید به روی خود نمی‌آورد، اما در دلش بلوایی به پا است و ملتد کسی که برای بار اول پدر شدن را تجربه می‌کند شوق نهانی در دل دارد و برای به دنیا آمدن سومین فرزندش سر از پانمی شنسد، صدای گریه نوزاد، نوید به دنیا آمدن فرزند سوم را می‌دهد و خوشحالی وصف‌ناپذیری که از برق نگاه آرسن کاملاً هویداست، نام او را از کتاب انجیل انتخاب می‌کند. نامی که در کتاب مقدس بارها ذکر شده و به معنای شنوای بودن خداوند یا خاندانی او را شنید، است. البته در برخی منابع به معنای درخواست شده از خداوند، نیز آمده است. پدر نام ساموئل را برای فرزند سومش برگزید بدون آن که بداند وجود کتابخانه بزرگ در خانه و دلچسپی خانواده به موسیقی و هنر، زمینه‌ای برای گرایش فرزندش برای ورود به دنیای هنر فراهم خواهد شد. او در نه‌سالگی نخستین شعرش را به زبان ارمنی و بانام «زندگانی» سروده که در روزنامه آلیک چاپ شد. در سن چهارده‌سالگی در نمایش «سویل» در تئاتر باغ ملی تبریز بازی کرد، اما خانواده خاجیکیان دستخوش حوادثی از جمله رخدادهای ایران در دهه بیست ملتد حضور متفقیین، به قدرت رسیدن فرقه دمکرات در تبریز و غلله پیشه‌وری یک یار دیگر محکوم به تن دادن به سرنوشت شده و وادار به کوچ می‌شوند و در نهایت سه‌وئل در بیست‌سالگی وارد تهران می‌شود.

وی پس از آمدن خانواده‌اش به تهران همراه با گروهی از دوستش گروه تئاتری جوانان ارمنه را پایه‌ریزی کرد و در آغاز تلاش با تخصصی که داشت به بازی سینمای ایران آمد و توانایی فنی خود را به متصه ظهور رساند و با فیلم چهارراه حوادث، سینمای ایران را با سبک کاری خود آشنا کرد و برای رسیدن به آن چه که می‌خواست و به گفته خودش، بر پایه برداشت و دریافت درونی‌اش، تدوین فیلم‌هایش را خود به دست گرفت.

البته این کارگردان برجسته، انتخاب ژانر سینمای پلیسی و جنایی را برای مسیر فیلم‌سازی خود انتخابی نمی‌داند و به دلیل این که همیشه عشق نورپردازی بوده و این گونه فیلم‌ها از نظر نورپردازی زمینه مناسبی ایجاد می‌کنند به این نوع فیلم‌سازی علاقه‌مندان داده است. داستان فیلم‌های پلیسی اغلب در تاریخ و روشن تصاویر می‌گذرد و به گمان سه‌وئل این بیستر منسب برای ارته‌خلاقیت است.

خاجیکیان از جمله معدود کارگردانانی است که حدود سه دهه پرکار از پیشگامان نام‌آور سینمای ایران محسوب می‌شود و حاصل نزدیک به ۵۰ سال فعالیت او در سینمای ایران ساخت ۴۶ فیلم بلند سینمایی است. رضاییک ایمانوردی، به‌روز وثوقی، پوری بنایی، ناصر ملک‌مطیعی و محمدعلی فردین و همچنین بازیگرانی چون جلال پیشواتیان، جمشید هاشم‌پور و رضارویگری بازیگرانی هستند، که از دل سینمای خاجیکیان

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمد رضا شفیع

www.rooznamehsaba.com

rooznamehsaba

تهران خیابان آیت‌الله مدنی کوچه خجسته منش پلاک ۵
تلفن: ۶۰۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر مهر روز

استاد دلهره و وحشت

موسم برگریزان پاییزی است و درختان هلهله کنان برگ‌های رنگارنگ خود را بی حساب به کف خیابان‌های تبریز می‌ریزند. افتخار پاییزی این است که برگ‌ها را زیر پاهای عاشق پهن می‌کند. درست زمانی که از شادی به دنیا آمدن فرزند سوم خانواده از خوشحالی بالا و پایین می‌پری و صدای خش خش برگ‌های خشک پاییزی با ملودی زیبا، نوید زندگی تازه‌ای را می‌دهند، و در این روز ساموئل به دنیا می‌آید، که حضورش در آینده، افتخار خانواده خاجیکیان خواهد شد.

ساموئل خاجیکیان در مسیر پر فراز نشیب زندگی کاری خود، چهارراه حوادث را پشت سر می‌گذارد و در مسیر طوفان در شهر ما، به فریاد نیمه‌شب، و در یک قدم تا مرگ با ایجاد دلهره و ضربت برای مخاطبان و علاقه‌مندان آثارش سرسام‌آور می‌شود. او به لطف هنر و تخصصی که دارد و با بهره‌گیری از نورپردازی جنایی در آثارش به عنوان آغازگر ساخت فیلم‌های جنایی در ایران شناخته می‌شود.

دوستانش، او را با نام «سام‌وئل» می‌شناختند، مخاطب سینما او را به عنوان استاد دلهره و وحشت می‌شناختند و منتقدان، لقب هیچکاک ایران را برای او برگزیدند و در نهایت در تاریخ سینمای ایران او یکی از تأثیرگذارترین کارگردان‌ها در سینمای ایران به‌شمار می‌رود.

سه‌وئل خاجیکیان متولد ۲۹ مهر ماه ۱۳۰۲، کارگردان، تدوینگر، نویسنده، آهنگساز فیلم و تهیه‌کننده ایرانی ارمنی تبار دارای کارشناسی علوم اجتماعی، تاریخ و باستان‌شناسی بود. همسر او، ژرالدین نام داشت و تنها پسرشان، اروین خاجیکیان به تدوین روی آورد. او دو برادر با نام‌های سیراک خاجیکیان (نوازنده بر جسته ویولن و سوریک (سورن) خاجیکیان (صدانگاز سینما) و یک خواهر نیز داشت.

شما معتبر هستید شماره معتبر بخرید

فروش ویژه شماره‌های خاص اعتباری و دائمی تا ۴۰٪ تخفیف

از طریق shop.mci.ir و تمامی مراکز فروش و خدمات همراه اول

www.mci.ir